

Sigrid Andersson, Rånnaväg

berättar för Sture Hjalmarsson i febr. 1982

Jag är född den 31 januari 1895 i Boarp där mina föräldrar skomakaren Claes Emil Pettersson f. 1852 och hans hustru Maria född Sjölin f. 1856 ägde och brukade en liten gård, avstyckad från 1/4 mtl Boarp Skattegården.

Vi var 8 barn i familjen, far ägnade sig mest åt sitt skomakeri medan de övriga familjemedlemmarna fick sköta det lilla jordbruket.

Jag minns att han bl.a. gjorde stövlar till Torsbo drängar, det stod rader med sådana stövlar uppe på vinden och det var så blanka skaft på stövlarna. Far var så flitig med sitt skomakeri, han gick upp kl. 5 på morronen ibland och var rädd att han inte skulle kunna leverera alla stövlarna i rätt tid. Då kunde det ju vara risk att skomakaren på Tingslätterna skulle kunna få beställningen och det vill han ju inte.

Stövlarna ingick i årslönen till drängarna på Torsbo och Fritz Johansson som också är här på Ekero, han minns att han fick hämta dessa stövlar hos min far. Han var kusk på Bystad då och fru Wessberg var ju syster till Torsbos ägare Carl Andersson och Fritz fick ju uträtta lite ärenden även åt Torsbo ibland.

Far köpte läder av en som hette Klinghjert och bodde i Ulricehamn och han köpte även sulor av någon i Marbäck som bodde nedanför Källebacka lider. Far gjorde skor och stövlar på beställning åt folk, men han handlade också lite med skor som han reste in till stan och sålde på marknaderna.

Jag gick i småskolan i Kvarnhult för lärarinnan Selma Olivia Dalén och i folkskolan i Gällstad var det skollärare Wilhelm Fogelqvist.

Sedan gick jag och läste för prosten Thomaeus i Gällstad. Det fanns även en komminister Lönnerblad i Bondegärde då, men jag tyckte att jag ville gå och läsa för Thomaeus. Konstigt nog så var det inte alla som tyckte om prosten Thomaeus, för sådana familjer som räknades som "läsare" dom skickade sina barn till komminister Lönnerblad i Bondegärde.

Jag tyckte så bra om prosten Thomaeus, "Gomorrön på er barn" sa han alltid när han kom när vi gick och läste. Vi var 63 stycken och vi höll till i skaristian i kyrkan.

Först sjöng vi psalmversen ”Min gärning nådigt skåda” och sedan satte prosten sig på ett bord i skaristian med snusdosan bredvid sej och den använde han flitigt. Vi hade alltid en rast och då fick vi gå ut och göra ringlekar och ibland kom prosten ut till oss och tog oss i hand och var med i ringlekarna och jag minns att han sjöng med också. Ja, prosten var så snäll och jag tror aldrig jag varit så snäll som när jag gick och läste.

Jag tog väl vara på allting och min bror Kalle sa till mej att jag kunde gå till August Fröman i Tingslätterna och låna hans grundbok som han själv skrivit. Han var så säker så han hade skrivit en egen grundbok. Det gjorde jag och sedan hade jag mycket lättare att svara på alla frågorna. Jag kommer ännu ihåg ingångsorden när vi gick till nattvards efter konfirmation 1909.

Jag fick senare veta av Hilma Rydén i Rånnaväg att jag hade lilla a i kristendomskunskap i församlingsboken. Prosten brukade lämna in församlingsboken i Rydéns affär när det var husförhör i Påbo och Hilma som var rätt nyfiken passade på att titta efter vad folk hade för betyg.

Som jag talade om förut så hade vi en gård och den fick vi sköta när far hade brått med sitt skomakeri. Jag skötte ladugården för Kalle och Erik gick i skogen rätt mycket och skulle tjäna lite pengar. Jag var ofta alldeles ensam när korna kalvade och då fick jag sköta det själv. Jag fick in kalven i en stiga och tvättade honom ren med halm. Även sedan vi var gifta och jag hade kommit till Rånnaväg brukade jag få sköta ladugården när inte Tage var hemma och det tyckte jag var så roligt. Jag hade så god hand med korna och när jag satt och mjölkade så glömde jag allt annat. Min svåger Erland frågade mej en gång: ”Vad tar du dej till med korna som får dem precis dit du vill?”

Tage och jag hade ingenstans att ta vägen när vi hade gift oss så vi bodde ihop med hans mor i 10 år. Det var inte så roligt precis tyckte jag för vi hade ingenting för oss själva. Under första kriget var det ju svårt med maten. Vi som hade små barn fick en liten tilldelning av vetemjöl, men farmor som alltid tyckte det var så rart att kunna bjuda, hon bakade ringar och kakor av det och sedan bjöd hon främmande på det och så fick vi äta havrebullar. Jag tycker än att jag kan känna lukten av dessa havrebullar som vi fick äta då.

När Tages bror Bertil (Bertin) med sin fru Anna kom hem från Amerika så sa jag ifrån att nu får det bli ordnat så att vi får köpa gården. Nu får ni göra precis som ni vill, men om vi inte får köpa gården nu så flyttar jag hem till Boarp, för det har dom lovat mej.

Då blev det ordnat så att vi fick köpa gården, vi gav 7000 kr för den och farmor flyttade ner till lillstugan där Svantesson förut bodde.

Vi hade då 3 barn och det var inte roligt att bo ihop med svärmor och Erland med 3 barn. Men Erland var mycket snäll, han hade alltid varit snäll. Tages bror Bertil (Bertin) hade rest till Amerika för länge sedan och där hade han gift sig med denna Anna som var från Dalum och dom var hemma på besök då när gårdaköpet blev av.

Det hade aldrig några töser nuförtiden gått med å att bo som vi fick göra. Jag trätte aldrig med svärmor och jag skötte om henne tills hon dog. Hon ville inte komma till ålderdomshemmet, det var fattighuset och det ville hon inte höra talas om, ”då får ni hellre köra mej till graven” sa hon.

Hon var mycket svårskött den sista tiden, kunde inte vända sej i sängen, utan Tage och jag fick lyfta henne ur sängen när jag skulle bädda och sköta om henne. Jag visste inte om jag skulle orka, men det gick ju och jag har aldrig ångrat på att jag skötte henne till slutet. När hon var död så frågade dom vad jag skulle ha för jag skött om henne. ”Det är inte så noga” sa jag, ”vill ni ge mej två kronor om dagen” så är jag belåten.

När jag var liten så var det gott om kräftor i Boarpa-ån, både nere vid såget och framför allt uppe vid ”Kila” som hörde till våran gård. Jag tog kräftor själv och sålde dem för 40 öre tjoget och jag tjänade så mycket pengar så att jag kunde köpa mej ett klänningstyg. Jag var så stolt över det och sedan sydde moster Sjölin, eller moster i Ödegården som vi sade, detta tyg till en klänning. Den stugan där hon bodde var gammal, det var sådana där ”framkamrar” i den.

Inte så långt från såget bodde ”Blomma-Johan” i sin lilla stuga. Hans son fick sedan gå under namnet ”Blomma-Kalle”. Han var torpare på Skogen och gjorde dagsverken för det på Berga. Där i Bergas skog låg tre torpställen på rad, det var Skogen, Nybygget och Frötorpet.

Den som ägde Berga på den tiden hette Sven Rundqvist. När han blev änkeman gifte han om sig med Maria som var dotter till en mjölnare under Berga som hette ”Moje”. Maria kom till Berga som piga, gifte sig med godsägaren och fick det väl bra, men hon hade väl heller aldrig något roligt. Greta i Jonagården flyttade också till Berga som piga, men hon gifte sig sedan med Kalle Berglund i Ängabo.

Tåhagen var ett knekttorp som låg bakom Knapagården och Hedevad och Dammen hette också ett par torp här uppe i Rånnaväg.

Dammen hörde under Knapagården och Knapagården ägdes av N.H. Nilsson. Han var en ”redier” och snäll karl och hans fru var född Kjöllersström och kom utifrån Tranemo någonstans. Vi var ofta i Knapagården på kalas, Nilsson var inte något ”kärrier” fast han var storbonde och han kom ofta och pratade med Tage.

Jag har stickat åt fru Grönbäck i Månstad också, vi var några stycken här som stickade åt henne och Tage fick alltid skjutsa oss efter häst när vi skulle hem med arbete till henne. Sedan stickade jag åt Kåwe och jag har också gått på fabriken i många år, det var så roligt så.

Gamle Berglund började som vanlig bleckslagare, sedan har söner tagit över och det har blivit en industri. Samma förhållande med Gustav Haglund och hans söner. Gunnar Haglund är ju våran måg. Ada Haglund som var Gustav Haglunds fru hjälpte till mycket i bleckslageriet, hon tyckte det var mycket roligare än att arbeta inne i köket, sa hon. Att laga mat var hon inte så hågader för men bleck gjorde hon så det ”tjoade” om det. Hon var som dom säger ”kavater” och hon stod för Logen Viljans bibliotek och dom hade biblioteket på Hallorna och där var så mycket böcker. Jag lånade och läste lite Salje-böcker förr, det tyckte jag var roligt. Förr var det en del som blev ”förlästa” men det hör man aldrig talas som nu förtiden.

Jag minns grant bröderna Johan och August Eriksson i Store Hage. Johan var smed och August skomakare och dom blev mycket gamla båda två. Nils Gellerstam hade predikat i Påbo kapell för första gången och han frågade August ”Nå, vad tyckte farbror om min predikan?” ” Den var bra för den var kort” svarade August. Detta svaret hade Nils Gellerstam så roligt åt så.

Prosten Thomaus gjorde mycket för ungdomen och ordnade sammankomster för dem. Han var aktiv inom nykterhetsrörelsen och folkbildningen och han skapade ett församlingsbibliotek. Dessutom ordnande han hushållskurser för unga flickor där dom fick lära sig att laga mat och sådant som hör till ett hems skötsel.

Jag minns att det var en hushållskurs i Kronogården i Frölunda en gång i början av seklet. På den tiden skulle en kvinna kunna mjölka en ko om hon var en bra husmor och, jag minns att dom var ute i Kronogårdens ladugård och försökte lära sig att mjölka, dom som inte redan kunde det.

Det var inte lätt för dom som bodde på de små torpen och i backstugorna att klara sig förr i världen, dom blev inte bortskämda.

Nu har kanske folk det för bra, många barn får vad de pekar på, men jag tror allt att dom borde tänka sig för lite.

Det var roligt att Hembygdsföreningen tog hand om min fars alla skomakeriverktyg så att dom inte blev förstörda. Våra barn har varit och titta på dem och sett att det står deras namn på en del mallar.

Jag minns att far sa till Arne en gång ”nu ska jag göra ett par riktigt fina kängor till dej”. Arne var väl 8-10 år kan jag tro och han satt hemma på kökssoffan och far tog mått på honom. Arne säger att han kommer ihåg det och att han minns kängorna också.

Sigrid och Tage Andersson

Föräldrarna Claes Emil och Maria Pettersson

***Sigrid Andersson,
Rånnaväg
31/1 1895 – 7/4 1989***